EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2019.4.12.
COM(2019) 179 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a tagállamok által az autóbusszal közlekedő utasok jogairól és a 2006/2004/EK rendelet módosításáról szóló 181/2011/EU rendelet alapján biztosított mentességekről

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a tagállamok által az autóbusszal közlekedő utasok jogairól és a 2006/2004/EK rendelet módosításáról szóló 181/2011/EU rendelet alapján biztosított mentességekről

1. Bevezetés

1.1. Háttér-információk

A 181/2011/EU rendelet[1] (a továbbiakban: rendelet) számos olyan jogot meghatároz, amely az Európai Unióban autóbusszal közlekedő utasokat megilleti. Alkalmazási ideje 2013. március 1-jén vette kezdetét.

A Bizottság e jelentést a rendelet 2. cikkének (6) bekezdése és 18. cikkének (2) bekezdése alapján nyújtja be, amelyek értelmében jelentést kell benyújtania az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a 2. cikk (4) bekezdése, a 2. cikk (5) bekezdése és a 18. cikk (1) bekezdése alapján nyújtott mentességekről.

1.2. A rendelet hatálya

A rendelet általánosságban a bárki által igénybe vehető „menetrend szerinti járatokra" vonatkozik (más szóval olyan járatokra, amelyeken az utasok autóbusszal történő szállítása meghatározott időközönként, meghatározott útvonalon, az utasokat előre meghatározott megállóhelyeken felvéve és kitéve történik), amennyiben az utas felszállási helye vagy a célállomás valamely tagállam területén található[2].

1.3. A rendelet tartalma

A menetrend szerinti járaton utazó utasokat függetlenül az út során megtett távolságtól a következő alapjogok illetik meg:

1) megkülönböztetésmentes utazási feltételek (különösen a viteldíjakat illetően);

2) a fogyatékossággal élő vagy csökkent mozgásképességű utasok külön költségek nélkül igénybe vehetik a közlekedési szolgáltatásokat (a személyszállítók csak akkor mondhatnak nemet fogyatékossággal élő utasok szállítására, ha a jármű kialakítása, a buszmegálló vagy a terminál infrastruktúrája szállításukat fizikailag nem teszi lehetővé, vagy ha szállításuk egészségügyi és biztonsági előírások megszegésével járna);

3) minimumszabályok arra vonatkozóan, hogy az út előtt és alatt milyen információkat kell közölni minden utassal az utazással és az utasjogokkal kapcsolatban;

[1] A 181/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (2011. február 16.) az autóbusszal közlekedő utasok jogairól és a 2006/2004/EK rendelet módosításáról (HL L 55., 2011.2.28., 1. o.).

[2] Emellett a rendelkezések közül néhány (a legfontosabb, hogy a személyszállítók a közúti balesetek során bekövetkező halálesetek, sérülések, veszteségek vagy károk esetén kártérítést és segítséget kötelesek nyújtani) az ún. „alkalmi szolgáltatásokra" is vonatkozik, amikor is az utasok csoportja az ügyfél vagy a személyszállító kezdeményezésére jön létre.

4) panaszkezelési eljárás, amelyet a személyszállítóknak valamennyi utas számára elérhetővé kell tenniük, valamint

5) független nemzeti szervek felállítása minden tagállamban, amelyek hatáskörrel rendelkeznek a rendelet érvényesítésére és adott esetben büntetések kiszabására[3].

Az utasok emellett a menetrend szerinti járatokon további szolgáltatásokra is jogosultak, amennyiben a busz menetrend szerint legalább 250 km-es távolságot tesz meg;

6) (elektronikus vagy papíralapú) jegyek vagy utazásra jogosító egyéb dokumentumok;

7) kártérítés és segítség baleset következtében történő haláleset, sérülés, veszteség vagy kár esetén;

8) tájékoztatás arról, ha egy járat kimarad vagy késve indul;

9) a menetjegy árának teljes megtérítése vagy alternatív útvonal járatkimaradás vagy jelentős késéssel való indulás esetén;

10) megfelelő segítségnyújtás járatkimaradás vagy nagyobb késés esetén (csak abban az esetben, ha az utazás tervezett időtartama 3 óránál több);

11) a jegyár legfeljebb 50 %-ának megfelelő összegű kártérítés, amennyiben járatkimaradás vagy nagyobb késés esetén a fuvarozó nem ajánlotta fel az utas számára, hogy választhat a menetjegy árának visszatérítése és más útvonal igénybevétele között, valamint

12) célirányos segítségnyújtás a fogyatékossággal élő vagy csökkent mozgásképességű utasok számára mind az autóbusz-állomáson, mind a járművön, külön költség nélkül.

2. Mentesség a rendelet hatálya alól[4]

2.1. A menetrend szerinti belföldi járatok mentesítése a rendelet hatálya alól, a rendelet 2. cikkének (4) bekezdésével összhangban

A tagállamok – átlátható és megkülönböztetésmentes alapon – 2017. február 28-ig mentesíthetik az alaptevékenységen kívüli jogok alkalmazása alól azon menetrend szerinti, tisztán belföldi járatokat, amelyek esetében a menetrend szerinti távolság legalább 250 km. Ez a mentesség egy alkalommal, legfeljebb négy éves időtartamra (amely időszak legkésőbb 2021. február 28-án véget ér) meghosszabbítható.

[3] Emellett, mivel a rendelet szerepel a fogyasztóvédelmi jogszabályok alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről szóló 2006/2004/EK rendelet mellékletében, az uniós fogyasztóvédelmi együttműködésben részt vevő nemzeti hatóságok együttműködhetnek egymással annak érdekében, hogy kivizsgálják az autóbusszal közlekedők uniós utasjogainak megsértését, és olyan együttműködési végrehajtási intézkedéseket alkalmazzanak, amelyek eltántorítják a piaci szereplőket e jogok megsértésétől.

[4] A Bizottság a tagállamoktól kapott információk alapján közzéteszi az általuk biztosított mentességek frissített listáját a következő címen:
https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/passengers/road/doc/exemptions-from-bus-coach-passengers-rights-and-obligations.pdf

2013-ban, amikor a rendelet alkalmazandóvá vált, összesen 13 tagállam (a Cseh Köztársaság[5], az Egyesült Királyság, Észtország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Lettország, Magyarország[6], Portugália, Románia, Szlovákia és Szlovénia) alkalmazott ilyen típusú mentességeket.

2017-ben összesen nyolc tagállam (az Egyesült Királyság, Észtország, Horvátország, Lettország, Magyarország, Portugália, Szlovákia és Szlovénia) határozott úgy, hogy megújítja e mentességet[7].

2.2. Azon menetrend szerinti járatok mentesítése, a rendelet 2. cikkének (5) bekezdésével összhangban, amelyek működtetésére jelentős részben (legalább egy menetrend szerinti megálló vonatkozásában) az Európai Unió területén kívül kerül sor

A tagállamok a menetrend szerinti járatok tekintetében az egész rendelet alkalmazása alól mentességet adhatnak, amennyiben a járat működtetése jelentős részben (legalább egy menetrend szerinti megálló vonatkozásában) az EU területén kívül történik. Ezek a mentességek, amelyeket átlátható és megkülönböztetésmentes alapon kell odaítélni, 2017. február 28-án hatályukat vesztették, de egy alkalommal, legfeljebb négy éves időtartamra (amely időszak legkésőbb 2018. február 28-án véget ér) meg lehetett őket újítani.

2013-ban összesen 14 tagállam (Ausztria, az Egyesült Királyság, Észtország, Franciaország, Finnország, Németország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Lettország, Magyarország, Olaszország, Szlovákia és Szlovénia) alkalmazott ilyen típusú mentességet.

2017-ben összesen kilenc tagállam (az Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Görögország, Horvátország, Lettország, Magyarország, Szlovákia és Szlovénia) határozott úgy, hogy megújítja e mentességet[8].

2.3. A menetrend szerinti járatok mentesítése a fogyatékkal élő vagy csökkent mozgásképességű utasok jogaival kapcsolatos rendelkezések némelyike vagy mindegyike tekintetében, a rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban

A tagállamok mentesíthetik a menetrend szerinti belföldi járatokat a rendelet fogyatékossággal élő és a csökkent mozgásképességű személyek jogaira vonatkozó III. fejezetében előírt némelyik vagy mindegyik rendelkezés alkalmazása alól, amennyiben biztosítják, hogy a fogyatékossággal élő és a csökkent mozgásképességű személyek számára a nemzeti szabályaik alapján nyújtott védelem eléri legalább az e rendelet által biztosított szintet. A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot az általuk biztosított ilyen mentességekről. A Bizottság megteszi a megfelelő intézkedéseket, ha úgy ítéli meg, hogy a mentesség nem felel meg annak a követelménynek, hogy a fogyatékossággal élő és a csökkent mozgásképességű személyek nemzeti szabályok szerinti védelmének legalább a rendeletben előírttal azonos szintűnek kell lennie.

[5] A Cseh Köztársaság csak a rendelet 8., 19. és 21. cikke alóli mentességeket engedélyezett.
[6] A Magyarország által nyújtott mentesség nem érinti a rendelet 7. cikkét és 16. cikkének (1) bekezdését.
[7] 2018. december 20-án – a jelentés kéziratának lezárásakor – ugyezen tagállamok alkalmazták a mentességet.
[8] 2018. december 20-án – a jelentés kéziratának lezárásakor – ugyanezen tagállamok alkalmazták a mentességet.

A tagállamok egyike sem nyújtott mentességet a rendelet 18. cikkének (1) bekezdése alapján.

3. Konzultáció az érdekelt felekkel és a nemzeti végrehajtó szervekkel a mentességekről

A Bizottság 2016-ban , mielőtt benyújtotta volna az Európai Parlamentnek és Tanácsnak a 181/2011/EU rendelet alkalmazásáról szóló jenetését[9], konzultációt folytatott az érdekelt felekkel a rendelet alkalmazásáról. E konzultáció során utasképviseleti szervezetek[10] kifogásolták, hogy a tagállamok túl sok mentességet biztosítanak. Szerintük a mentességek ilyen széles körű alkalmazása miatt az utasok nem részesülhetnek teljes mértékben az őket megillető jogokból, és a jogbiztonság sem érvényesül (különösen, mivel az utasok számára nem világos, hogy melyik tagállamban milyen kivételek vannak érvényben).

Ezért az említett jelentésben a Bizottság arra ösztönözte a rendelet alóli mentességeket biztosító tagállamokat, hogy 2017. március 28-ig vizsgálják felül, hogy tapasztalataikra tekintettel szükséges-e továbbra is biztosítani e mentességeket.

2017. szeptemberében a Bizottság felmérést végzett a nemzeti végrehajtó szervek körében, és magyarázatot kért tőlük arra, hogy tagállamuk milyen szempontok alapján döntött e mentességek alkalmazása mellett, vagy az alkalmazás ellenében[11].

A tagállamok a következőkkel magyarázták a mentességek megadását: a Cseh Köztársaság, Magyarország és Hollandia annak érdekében mentesítette a tisztán belföldi menetrend szerinti járatokat, hogy több időt biztosítson a hazai üzemeltetők számára a rendelet alkalmazására való felkészüléshez és a szükséges beruházások megtételéhez (pl. a járműállomány és az infrastruktúra akadálymentesítéséhez). Észtország és Lettország azért mentesített ilyen szolgáltatásokat, mivel a rendelet belföldi járatokra való teljes körű alkalmazása jelentős terhet róna az üzemeltetőkre, és azok megszüntetnék bizonyos járataikat. Horvátország e mentességet a nemzeti fuvarozók kérésére biztosította. Az Egyesült Királyság e mentességet azon általános kormányzati politikájával összhangban biztosította, hogy az uniós jogszabályok alóli valamennyi olyan mentességet igénybe vegye, amely csökkentheti a vállalkozások költségeit.

Németország, Észtország, Lettország és Hollandia kifejtette, hogy a jelentős részben az Európai Unión kívül üzemeltetett menetrend szerinti járatokat annak érdekében mentesítették, hogy újratárgyalják a harmadik országokkal kötött kétoldalú közúti személyszállítási megállapodásaikat, és az utasjogokat szabályozó hasonló cikkeket vezessenek be az ilyen megállapodásokba.

4. Következtetések

Az első négy évben több tagállam is kiterjedt mentességet biztosított a rendelet alkalmazása alól annak érdekében, hogy az autóbuszos fuvarozók számára lehetővé tegyék az alkalmazására való felkészülést. 2017-ben, amikor felül kellett vizsgálniuk, hogy továbbra is alkalmazzák-e e mentességeket, e tagállamok némelyike úgy ítélte meg, hogy az autóbuszos fuvarozók felkészültek a rendelet teljes körű alkalmazására, és nincs további szükség e mentességek alkalmazására. Ugyanakkor még mindig tíz tagállam alkalmaz egy vagy két ilyen mentességet.

[9] COM(2016) 619 final
[10] Az Európai Fogyatékosügyi Fórum (EDF) és az Európai Utasok Szövetsége (EPF)
[11] http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeeting&meetingId=2166